

ФУНКЦІЙ ФОНДОВИХ БІРЖ У РОБОТІ З ФОНДОВИМ РИНКОМ

Іван Коркуна

*канд.екон.наук, доцент кафедри економіки
та менеджменту, академік ТАУ*

Степан Мацюк

аспірант

*Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського (Україна)*

Фондова біржа — організаційно оформлений, постійний ринок, на якому здійснюють торгівлю цінними паперами; акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу та здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, статуту і правил фондової біржі [1].

Перші фондові біржі були засновані у XVI ст. в Нідерланди (м. Амстердам), на них продавали акції британських і голландських торгових компаній. У XVII-XVIII ст. були засновані фондові біржі – Лондонська (1773р.), Філадельфійська (1773 р.), Нью-Йоркська (1792 р.), Токайська фондова біржа Японії (1878 р.), Київська біржа України (1878 р.). правонаступником Київської біржі є Українська фондова біржа, яка була створена 1991 року.

Цінні папери (ЦП), з якими працює фондова біржа, – це акції, облігації, державні боргові зобов'язання, деривативи, а також похідні від них.

Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати в майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах. [1]

Найпоширеніша модель фондової біржі – це приватне акціонерне товариство, яке засноване як кластер рівноправних членів, які купили місце для ведення торгів на фондовій біржі. Не членам акціонерного товариства заборонено здійснювати операції на біржі. Основними учасниками біржового ринку є емітенти – корпорації, що випускають ЦП, інвестори, які купують ЦП та інвестиційні інститути – фінансові брокери, посередники, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, інвестиційні консультанти. За дорученням клієнта укладають договір купити або продати певну кількість ЦП на відповідних умовах. Договір реєструють через електронну систему фондової біржі після його укладення. Грошові розрахунки між сторонами

здійснюють у межах визначеного часу (у США протягом п'яти днів). Для кожного договору відбувається новий аукціон, біржові ціни декілька разів на день можуть змінюватися та публікуватися у пресі. Фінансовий стан біржі аналізують на основі різних показників фондового ринку – індексів. Найбільш поширеним індексом на Нью-Йоркській фондовій біржі є індекс Доу-Джонса, Токайській фондовій біржі – Нікей, Німецькій фондовій біржі – Дах.

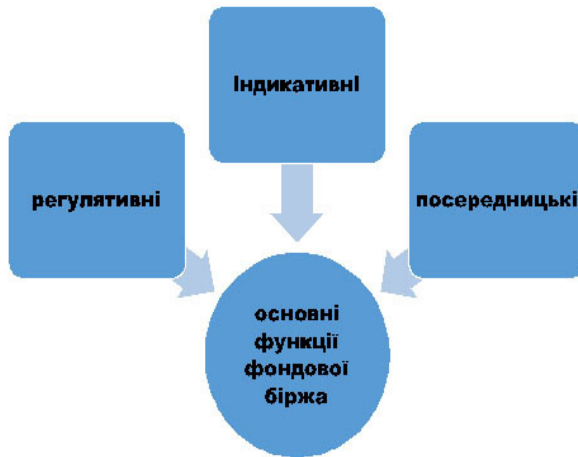

Рис.1. Основні функції фондової біржі

Суть регулятивної функції фондової біржі полягає в організації торгівлі цінними паперами, встановлюють відповідні вимоги до емітентів, які виставляють на біржові торги ЦП, представляють процедуру укладення та виконання угод, проводять контроль за діяльністю суб'єктів біржової торгівлі (рис.1). Метою контролю є забезпечення достовірності котирування ЦП та надійності торгів на біржі.

Суть індикативної функції полягає в оцінюванні вартості й зацікавленості в ЦП. Відбувається процес котирування ЦП, який дає інвесторові інформацію про якісну і вартісну оцінку ЦП та динаміку їх руху. Це є передумовою для правильного та достовірного механізму торгівлі, хоча можуть виникати механізми спекуляції з ЦП. Водночас це є важливим чинником діяльності емітентів.

Суть посередницьких функцій полягає в тому, що фондова біржа надає достатні умови для торгівлі ЦП емітентам, посередникам, інвесторам. На біржі торгівельні угоди укладають брокери, які працюють від імені своїх клієнтів інвесторів, емітентів чи фінансових посередників для купівлі чи продажу

ЦП. Право власності на ЦП залишається за клієнтом, і отримані кошти від реалізації належать йому. Брокер отримує дохід за рахунок комісійних від укладання угоди. На фондовій біржі в торгівля ЦП беруть участь дилери, які купують ЦП у брокерів для наступного перепродажу. Їхній дохід – це спред між купівлею і продажом ЦП.

Отже, узагальнюючи наведене, функції фондової біржі можна показати [2] на рис. 2.

Рис.2. Функції фондової біржі

Отже, основні завдання фондової біржі полягають у забезпеченні та підтриманні балансу попиту і пропозицій, унеможливленні шахрайства, забезпеченні для усіх охочих можливості інвестувати в те, що вони хочуть, і підтримуванні чесності бізнес-процесів.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Основні функції фондової біржі. URL: https://pidru4niki.com/74658/ekonomika/osnovni_funktsiyi_